A°. 1828. N°. 28.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 4 Maart.

FRANKFORT, den 29. Februarij.

Door een Oostenrijksch schip, hetwelk te Livorno is aangekomen, heeft men de bevestiging ontvangen, dat de consuls der verbondene mogendheden te Smijrna hunne ambtsbezigheden gestaakt hebben. Men verhaalde, dat eene Turksche flottille van 16 zeilen, welke het belegerde kasteel van Scio zou te hulp komen, door den admiraal de *Rigny* ontmoet was, welke haar gelast had dadelijk naar de Dardanellen terug te keeren, als zij niet het lot van de Turksche vloot bij Navarino ondergaan wilde.

— Uit Triest wordt den 18. Februarij het volgende gemeld: « Naar men verneemt, is de graaf *Capodistrias* den 18. Januarij te Napoli di Romania aangekomen. Dadelijk na zijne aankomst zou *Griva*, de Palamides aan den door *Capodistrias* daartoe benoemden plaatselijken bevelhebber overgegeven hebben, en twee schepen naar Egina zijn uitgezend, om de zich aldaar bevindende regerings-commissie naar Napoli af te halen. Deze stad namelijk, zou door *Capodistrias* tot den zetel der regering gekozen zijn.

— In eenen brief uit Konstantinopel, van den 27. Januarij, wordt het volgende gemeld: — Door de verdrijving der roomsch katholijke Armeniers zijn Galata en Pera schier ontvolkt. De gezanten der Europische mogendheden, welke zich nog te Konstantinopel bevinden, hebben getracht nog eenige verzachting uit te werken; doch te vergeefs. De Nederlandsche gezant heeft geld onder de ongelukkigen doen uitdeelen, om in hunne eerste behoefte bij hunne wegzending te kunnen voorzien. Toen zijne dragomans verscheidene honderd duizenden (Turksche) piasters onder hen verdeelden, wierpen zich velen op de knieën en zegenden den grootmoedigen monarch en het Nederlandsche volk.

TRIEST, den 22. Februarij.

Gisteren avond te zes ure is Z. E. de markies van *Ribeaupierre*, ambassadeur van Z. M. den Keizer van Rusland bij de hooge Porte, met zijne familie en gevolg, in deze haven aangekomen, aan boord van het Russische fregat *Konstantijn*, hetwelk van Sijra en Corfu is gekomen.

(*Osservatore Triestino.*)

PARYS, den 28. Februarij.

De heer *Benjamin Constant* heeft een voorstel overgelegd, om bij een ootmoedig adres Z. M. een ontwerp van wet te verzoeken, ten einde eenige artikels der wet van 21 October 1814, betrekkelijk de boekdrukkerijen en boekverkooperijen, in overeenstemming met het charter te brengen, alsmede een ontwerp tot afschaffing van art. 4 der wet van 17 Maart 1822, waarbij den ministers de bevoegdheid wordt verleend, om de censuur in den tusschentijd van de sessie der kamers weder in te voeren.

De heer *Dupin* heeft mede een voorstel tot intrekking van dit artikel der wet van 27 Maart 1822 overgelegd.

De heer *Hyde de Neuville* heeft, meent men, een voorstel gedaan, om de commissie van toezigt over de dagbladen, welke in de vorige sessie op verlangen van den minister *de Villèle* werd ingesteld, af te schaffen.

De verkiezing van de secretarissen der kamer van de afgevaardigden is geschied door dezelfde meerderheid, welke zich bij de verkiezing van de kandidaten tot het voorzitterschap heeft gevormd.

De heer *Royer Collard* heeft reeds zijnen post van president van de kamer der afgevaardigden aanvaard en zal Zaturdag aanstaande zijn hôtel betrekken. Hij ontvangt in die hoedanigheid eene toelage van honderd duizend franken.

— De heer *Stratford Canning*, Engelsch gezant bij de Ottomanische Porte, is door Parijs gekomen, om zich naar Engeland te begeven. Men weet thans, dat de koerier, die hem het bevel moest brengen om te Corfu te blijven, weinig tijds te voren van Ancona is vertrokken dat de heer *Stratford Canning* die haven binnen liep, en zij elkander dus op zee voorbij gereid zijn. Men denkt dat deze gezant slechts zeer korten tijd in Engeland zal vertoeven, en dat hij zich weder te Corfu bij zijne ambtgenooten zal vervoegen.

— De *Courrier Français* behelst het volgende: « Men verzekert ons, dat de heer *Stratford-Canning*, gedurende zijn kort verblijf te Parijs, op zijne terugreize van zijne ambassade te Konstantinopel, zich eenige zeer opmerkelijke bijzonderheden heeft laten ontvallen, ten aanzien der gramschap van den Sultan, na ontvangst der tijding van den slag van Navarino. Het schijnt, dat Zijne Hoogheid in den eersten oogenblik drie lederen zakken voor de ambassadeurs der verbondene mogendheden besteld had, om hen dadelijk in den Bosphorus te verdrinken; doch dat de mufti, de reis-effendi en verscheidene ulema's tusschen beiden zijn gekomen en hem al het gevaar van zoodanigen stap voor oogen hebben gesteld. »

— De generaal *Church* heeft uit Vassiladi aan den heer *Eynard* eenige berigten over den staat van zaken in Griekenland medegedeeld. De generaal *Church* is meester van eene groote streek lands, te weten: van de rivier Aspro-Potamos tot bij Vonitza. De Grieksche troepen hebben Mitica bezet. De generaal *Church* heeft, vóór zijn vertrek uit Peloponnesus, het plan van drie expeditien op het vaste land van Griekenland gemaakt, welke alle drie gelukt zijn. De oversten *Catarasso* en *Griezzotti* hebben zich naar de golf van Volo gerigt en de Turken in die streken driemaal geslagen. De tweede expeditie is tusschen Lepanto en Salona ontscheept en heeft snelle vorderingen in het land gemaakt. De derde expiditie is tusschen Theben en Athene werkzaam, en de Grieksche guerilla's houden de Turken binnen die vesting, terwijl zij hun de levensmiddelen wegnemen. — De Grieksche troepen onder den Generaal *Church* zijn met den besten geest bezield, en de voorspoed is bevorderlijk aan hunne krijgstucht; de ingezetenen ondervinden van hen geen overlast.

— De wetgeving der Vereenigde Staten van Noord-Amerika heeft eene bill aangenomen, volgens welke op het dooden van iemand in een tweegevecht de straf van den doodslag gesteld wordt, en op het zenden van eene uitdaging aan iemand, 14 jaren tuchthuis-straf. De secondes en anderen die hulp verleend hebben, zullen eene boete van 1000 dollars moeten betalen, hunne burgerregten verliezen een borgtogt voor hun gedrag moeten stellen.

Van den 29. Februarij.

Gisteren zijn in de kamer der afgevaardigden de commissien tot het opstellen van het adres in antwoord op de aanspraak des Konings, tot de petitien en tot de comptabiliteit benoemd. Tot de commissie van toezigt over de dagbladen heeft geen der afdeelingen van de kamer iemand willen benoemen.

— Het dagblad van den gewezen minister *Villèle* zegt, dat verscheiden Jezuiten, die Montrouge bewoonden, naar Zwitserland zijn geweken, en beklaagt zich daarover.

— De heer *Stratfort Canning* is in den avond van den 25. dezer te Londen aangekomen. 's Anderen daags heeft hij met den hertog van *Wellington* gearbeid. Te Londen zijn brieven van den gouverneur der Jonische eilanden, van den 12. dezer, ontvangen. Uit dezelve verneemt men, dat Ibrahim pacha thans werkelijk in Morea is.

BRUSSEL, den 1. Maart.

Men meldt uit Aken, den 25. Februarij, het volgende: « Het Nederlandsche gouvernement heeft eindelijk den vrijen doorvoer toegestaan van alle wollen manufacturen, van ijzer en zelfs van zijden stoffen, zonder betaling van eenige regten. Dit is een groot voordeel voor de Pruissische Rijn-provincien en het geheele zuidelijke gedeelte van Duitschland, in opzigt tot hunne overzeesche betrekkingen. Bremen en Hamburg zullen zekerlijk dezen wijzen maatregel van het Nederlandsche gouvernement niet toejuichen. »

'sGRAVENHAGE, den 28. Februarij.

Z. M. heeft, bij dispositie van den 11. Febraarij ll., No. 17, het departement van oorlog gemagtigd, om de manschappen, bij de onderscheidene wapenen in *reserve*, naar gelang der behoeften van de dienst, onder de wapenen te doen roepen. Ten einde te voorzien in het ongerijf, dat in vorige jaren, voor de dienst is ontstaan, door den maatregel, om de miliciens, in reserve, jaarlijks op den 1. Maart, *allen te gelijk*, in de werkelijke dienst te doen opkomen, heeft Hoogstdezelve goedgevonden, te bepalen, dat er in dit jaar eene proeve zal worden genomen, volgens welke de miliciens in reserve, niet meer in eens, maar in twee gedeelten, zullen worden opgeroepen; te welken einde Zijne Koninklijke Hoogheid, de commissaris-generaal van oorlog, naar gelang van de behoeften van de dienst, van de manschappen der Nationale Militie, bij de onderscheidene corpsen infanterie en het bataljon artillerie tansporttrein in reserve, de eerste helft tegen den 1. Mei daaraanvolgende, onder de wapenen zal doen opkomen; terwijl voorts de in reserve zich bevindende manschappen, bij de overige corpsen van het leger, op de gewone wijs, op den 1. Maart aanstaande in active dienst zullen worden gesteld.

Mengelwerk.

IETS *over de onuitvoerlijkheid van art. 52 I. boek I. titel, van het ontwerp van Wetboek van Burgerlijke Regtspleging, (zoo veel betreft de daarbij bevolene uitreiking van vonnissen* BINNEN 3 DAGEN *na aanvraag.)* (*)

Is het ambt van Griffier, waarvan DOMAT zegt: « *Après les fonctions des juges celles des Greffiers sont les premieres dans l'administration de la justice*, » is deze ambtenaar, die een bestanddeel van de regtbank uitmaakt, en daarin *zit*, (ook volgens art. 49 van onze nieuwe regterlijke organisatie-wet) — is, zeg ik, deze ambtenaar dan nog al niet genoeg vernederd en gedeprimeerd, in die zelfde organisatie-wet, volgens welke hij in art. 55 (NB. eenigzins strijdig met art. 12) weder-opzegbaar of *wegjaagbaar* is verklaard naar welbehagen, en volgens welke hij in de tabellen met zijn traktement beneden den regter is gesteld?

Immers las ik in de Staats-Courant van 26 Januarij ll. No. 23, dat er (*hoe*, staat er *daar* niet bij) veranderingen in het ontwerp van het wetboek van burgerlijke regtspleging zijn gemaakt, en daaronder, mede in art. 52, betreffende de griffiers, is bijgeschoven deze clausule: « Zij zijn verpligt, *om binnen den tijd van drie dagen na gedane aanvraag* van eene der partijen, aan dezelve afschrift van het vonnis uit te reiken, *op verbeurte van eene boete van ƒ* 20 voor iederen dag van verwijl, onverminderd de vergoeding van kosten, schaden en intresten, ten behoeve der verzoekende partij. »

Zoo als deze bepaling ligt, is dezelve meestal volstrekt onuitvoerbaar, altijd aan de grootste zwarigheid onderworpen, en door onbestemdheid aanleidende tot onbillijkheid en vexe.

Immers, het is niet bepaald, *wanneer* en *hoe* die aanvraag om vonnis-afschrift zal moeten geschieden. — Derhalve zal wel ook *terstond* na uitspraak van het vonnis dezelve aanvraag moeten worden aangenomen, daar, ingevolge art. 50 deszelfden titels, geene premissen of qualiteiten door partijen meer geleverd behoeven te worden.

Maar nu moet de minute van het geheele, wegens de premissen (d. i. opgaaf van de daadzaak en het regt, zie art. 49) voortaan veelal *uitgebreide* vonnis, dikwijls te gelijk met nog vele andere terzelfde audientie uitgesprokene vonnissen, op het audientie-blad gebragt, en dit binnen 24 uren onderteekend worden; (zie art. 51.)

Gesteld, dat dit altijd mogelijk is, dan kan toch eerst op den *tweeden* dag na de uitspraak van het vonnis het audientie-blad met hetzelve vonnis daarin, bezorgd worden aan het registratie-kantoor, gelijk daartoe de griffier verpligt is, wegens de registratien op de minute.

Op dit kantoor mag het 24 uren worden gehouden,

Hierbij merk ik nog op, dat de griffier het regt heeft, om met het doen registreren op de minute 20 dagen te vertoeven, volgens de bestaande registratie-wet. — Wil men dit ook al veranderen?

Gesteld ja, en dat alles ter vliegende vlugt ga, dat ook de geldelijke avance voor het registratie-regt niet hapert, — ook dan nog komt het geregistreerde audientie-blad eerst den 3. dag terug ter griffie.

Men stelle nu, dat er een groot aantal vonnissen terzelfde teregtzitting

---

(*) Men gelieve te letten, dat het volgende opstel reeds geschreven en medegedeeld werd, vóór dat deze titel bij de Tweede Kamer was aangenomen. Men heeft echter gemeend, dat aan het opgemerkte wel eenige bekendheid mogt worden gegeven, zoo omdat nog geene goedkeuring der Eerste Kamer heeft plaats gehad, als omdat, zoo verre uit gedrukte discussien, memorien van toelichting enz. blijkt, al hetgeen de functien der regterlijke griffie-beambten aangaat, tot hiertoe niet heel bijzonder onder gunstige aandacht schijnt te zijn genomen en der discussie of toelichting waardig geacht.

zijn uitgesproken (in drukke arondissementen vallen er somtijds 20 à 30, somtijds niet één.) — Wanneer deze, of vele van deze, nu dadelijk aangevraagd worden, gelijk gebeurlijk is, dan moest de griffier, (die, zoo hij eenige tijdruimte had, al het werk der griffie b. v. met 2 commisen af kon) nu ten minste wel tien scribenten ter gelijker tijd te werk stellen, om nog in den loop van dien derden dag de aangevraagde vonnissen te doen afschrijven; *vooronderstelde* dat *vele* personen te gelijker tijd uit *één* audientie-blad kunnen kopijeren.

Maar *ook dan nog* is het onmogelijk, *binnen* den tijd van drie dagen, na aanvraag, *afschrift uit te reiken.*

Want, en hierop is men ook al niet bedacht geweest, het afschrift of de expeditie moet alweer naar het kantoor, om te worden geregistreerd, en komt dus, ten allerspoedigste, mogelijk op den *vierden* dag, na aanvraag, van dat kantoor ter griffie terug.

Nu reikt de griffier, *zoodra hij kan*, het uit, en verbeurt toch, involge deze wetsbepaling *ten minste twintig gulden* boete, behalve verpligting tot kosten, schaden en intresten!!

Men zegge niet, dat ik hier een geval vooronderstend heb, van zeer vroege aanvraag, en zulks van vele vonnissen te gelijk, — genoeg, dat dit geval gebeurlijk is; — maar behalve dien, al worden de aanvragen later gedaan, toch zal zich dikwijls, zoo wegens zamenloop van verscheidene aanvragen, of van andere dringende ambts-bezigheden der griffie-beambten, die volgens bestaande wet niet langer dan een bepaalden tijd 's daags tot griffie-werkzaamheid verpligt zijn, — toch zal het, zegge ik, zeer dikwijls volstrekt *ondoenlijk* worden bevonden, de letter dezer verordening na te komen.

In het algemeen schijnt het mij toe, dat alle dergelijke bepalingen, ook al waren ze uitvoerlijk, uit den aard nadeelig werken.

De regtspleging heeft er groot belang bij, dat de gewigtige functie van griffier, voor wien — (buiten zijne adsistentie bij de regtbank) — zoo veel hoog belangrijke acten worden gepasseerd, niet worde toevertrouwd, dan aan een' kundigen en braven man.

Deszelfs ambt behoort te worden gereleveerd bij de wetgeving, en geenszins vernederd en gedeprimeerd door zulke soort van verordeningen. Het tijdig afgeven van aangevraagde vonnissen moet dienvolgens ook worden overgelaten aan dien ambtenaar. — Want indien er klagte is, en na onderzoek *gegrond* bevonden wordt, over zijne nalatigheid, dan zijn er immers vele en genoegzame middelen bij de wetten bepaald, om denzelven te corrigeren, of te straffen wegens verzuim; — zelfs (volgens het aangehaald art. 12 der wet op de zamenstelling der regterlijke magt,) met *ontzetting*, wegens *merkelijke achteloosheid*; — ja, daar hij volgens art. 55 dierzelfde wet amovibel is verklaard, ook zonder andere oorzaak dan dat er misnoegen tegen hem is opgevat, zoo is er in derdaad reeds meer en zwaarder middel tot zijne bestraffing voorhanden, dan wel noodig en met betamelijke onafhankelijkheid van regterlijke beambten bestaanbaar kan schijnen.

Wat voor het overige aanleiding hebbe gegeven, dat, zoo blijkens deze als andere bepalingen, een min gunstig gevoelen nopens deze beambten, en de uitoefening hunner functien schijnt overhand te hebben, — ik zoude wel in staat zijn aan te toonen, dat zulks voorkomt, deels uit onbekendheid met den waren aard dier functien, deels uit toevallige oorzaken, die de behoorlijke uitoefening dier functien thans wel eens belemmeren; — maar het is mijn doel niet, daarover thans in nadere ontwikkeling te treden. — Ik had alleen ten oogmerk te doen opmerken, dat het bijvoegsel van art. 52 van het I. boek I. titel van het ontwerp van het nieuwe wetboek van burgelijke regspleging het *onmogelijke* schijnt te bevelen. Mag men hier nu al niet toepassen het ouderwetsche regtsbeginsel: « *impossibilia habentur pro non adjectis*, « ten minste zal het toch waar blijven: « *ultra posse neminem obligari.* »

X2.

ZEDELYKE VERBETERING DER GEVANGENEN.

Sedert weinige jaren mag ons vaderland zich op eene inrigting verheffen, welke sints lang binnen het beschaafde *Nederland* werd gemist; wij bedoelen het genootschap ter zedelijke verbetering der gevangenen.

In naburige rijken hield men zich voor lang onledig met de zorg voor die ongelukkigen, die de regten der maatschappij hadden geschonden, en, voor korteren of langeren tijd, uit haren schoot waren verbannen.

Men begreep het te regt, dat het niet onverschillig kon wezen met welke beginselen de zoodanigen in de maatschappij eenmaal zouden terugkeeren; men gevoelde het, dat het *en* voor hen zelven *en* voor hunne medeburgers belangrijk moest wezen aan hun zedelijk bestaan te arbeiden, en zich den tijd hunner gevangenis te nutte te maken, om, kon het zijn, hen verbeterd, gelouterd en met innig berouw bezield, in den schoot der maatschappij te doen wederkeeren.

De treurige ondervinding had het maar al te zeer geleerd, dat het verblijf binnen de kerkerwanden, welverre van eenen weldadigen invloed op de zeden uit te oefenen, te dikwerf alleen kon strekken, om ook de laatste vonk van zedelijkheid te verdooven, terwijl hij, die als afgedwaald misdadiger den kerker had betreden, dien als verstokte booswicht weder verliet.

Van daar dan ook, dat men het gewigt leerde inzien van tot den gevangenen natuurgenoot zijne zorgen uit te strekken; van daar dat men al het belangrijke gevoelde, om uit de gevangenissen de zedeloosheid te weren; om den ongelukkigen door deelneming in zijn lot op te beuren; om hem door godsdienstig onderwijs te veredelen; om hem door onderrigt en arbeid tegen den zoo verderfelijken lediggang te beveiligen, en hem langs dien weg met zijn lot te verzoenen en meer vrolijke uitzigten voor de toekomst in te boezemen.

Bij het bestaan van zoo vele heilrijke instellingen, mistte men op den vaderlandschen grond eene inrigting als deze, toen drie namen, die het Nederlansche volk met eerbied noemt, die namen met gulden letteren in de geschiedenis staan opgeteekend, dat plan ontwierpen en verwezenlijkten. — Ja hulde zij u toegebragt, SURINGAR, NIERSTRASZ, WARNSINCK, dat *Nederland* die inrigting aan Ul. mag dank weten! — Schoon moge uw lof klinken uit aller mond; nog schooner loflied hoort gij uit den kerker voor u oprijzen, uit den akeligen kerker, waar de zegeningen voor u, en allen die uw voetspoor volgen, het gerammel der ketenen verdooven, en waar, door uwe menschlievende pogingen, de wanhoop door hoop werd vervangen.

Die heilzame inrigting heeft nu korte jaren bestaan: — ieder jaar, dat sedert de oprigting ten einde liep, gaf talrijke blijken van den oogst, dien men mogt inzamelen; tegen weinige teleurstellingen staan de schoonste gevolgen over, en gevangenen en ontslagenen zegenen de zorgen des genootschaps, waardoor wetenschappelijke vorming hen ten deele viel in de gevangenis; — waardoor ondersteuning en aanmoediging hun geschonken werd, toen zij de vrijheid hadden herkregen.

Heilzaam zijn alzoo reeds de gevolgen, gering is de opoffering, die aan het lidmaatschap is verbonden, en echter is het niet te ontveinzen, dat tot hiertoe deze instelling niet die belangstelling mogt vinden in ons vaderland, waarop dezelve eene volkomene aanspraak bezit: — wel verre van dezelve regt te doen wedervaren, wel verre van hulde toe te brengen aan datgene, wat men reeds aanvankelijk mogt tot stand brengen, scheppen velen er behagen in, om de schoonste aller inrigtingen te verkleinen, om alle in het werk gestelde pogingen in een belagchelijk daglicht voor te stellen.

Maar, wie onpartijdig wil oordeelen, zal het onmiskenbaar nut des genootschaps erkennen; hij zal toestemmen, dat, wanneer ook slechts een gering gedeelte der bedoelingen des genootschaps wordt verwezenlijkt, de aangewende moeite en kosten met woeker worden beloond. Trouwens wij willen het bekennen, dat het moeijelijk, zoo niet ondoenlijk, zal wezen, om het doel der maatschappij in deszelfs geheele uitgestrektheid te bereiken. Er zijn te veel hinderpalen, te veel bezwaren, te veel teleurstellingen, en zoolang onze strafwetten niet geheel op dezelfde leest zijn geschoeid, om zedelijke verbetering te bevorderen, om den gestraften misdadiger verbeterd in de maatschappij te doen terugkeeren, moet een gedeelte dier grootsche ontwerpen onder de vrome wenschen verblijven.

Doch wij vragen het, wanneer ook slechts een klein gedeelte dier edele plannen met een gunstig gevolg wordt bekroond, wanneer van honderd misdadigers ook slechts een enkele door de zorgen des genootschaps verbeterd mag terugkeeren; of men in de zedelijke verbetering, of men in het behoud van dien eenen natuurgenoot, die met ons door denzelfden Schepper gevormd, met ons voor denzelfden Schepper knielt en met dezelfde uitzigten in de toekomst de levensbaan heeft betreden, niet overvloedige belooning zal vinden.

Veel goeds, veel edels werd er reeds tot stand gebragt; velen, van alle godsdienstige kennis, van alle wetenschappelijke vorming ontbloot, keerden weder in ons midden, meer bekend gemaakt met hunnen Schepper, en toegerust met kundigheden, die hen te gereeder hun bestaan kunnen doen vinden!

Komt dan, landgenooten, u niet langer onttrokken aan eene inrigting, die slechts eene geringe afzondering van uwen overvloed vordert! helpt eene maatschappij ondersteunen, op deugd en menschlievendheid gegrondvest; — verwerpt de vooroordeelen, die uw oog nog mogten benevelen, en laat eerlang ieder Nederlander er trotsch op zijn, om aan eene instelling deel te nemen, die de goedkeuring van onzen geëerbiedigden Monarch mag wegdragen, en waarop gewis het alziend oog van den Koning der Koningen met welgevallen moet rusten.

Vervolg en Slot van het

IETS *aangaande eenige* PUNTEN, *voorkomende in het werk* STATISTIEKE BESCHRYVING VAN GELDERLAND, *uitgegeven door de commissie van Landbouw in dat gewest; gedrukt te Arnhem bij* P. NYHOFF. *1826.*

Aan de Redactie!

Aangenaam was ons de lezing, dat, naarmate der aanmerkelijk veranderde levenswijs en zeden, er nog eene tamelijke welvaart bij de *Bierbrouwerijen* van *Gelderland* plaats had. Wij beleven de tijden onzer voorvaderen niet meer, toen er alleen in de beide steden *Gouda en Amersfoort zeven honderd Bierbrouwerijen* aanwezig waren, en men zeggen konde: « dat de impost op de Bieren eene der specien was, waarmede wij de dwingelandij van *Spanje* hebben uitgeluid. » Het is ons voorgekomen, dat het Bier, hetwelk te *Renkum* gebrouwen wordt, tegenwoordig zeer in de provincie *Utrecht* begint gezocht te worden; wij wenschen, dat dit verder moge toenemen, en de Geldersche Brouwers er zich op zullen blijven toeleggen, om den meest heerschenden smaak der verbruikers te leeren kennen, en zich zoo veel mogelijk daarnaar te voegen; daar men voorbeelden heeft, dat dit dikwerf het bloeijendste welvaren in korten tijd heeft te weeg gebragt.

Het deed ons leed, te zien dat de bezwarende regten in de Pruissische Staten de Geldersche *Olieslagerijen* aanmerkelijk benadeelen. Die verzendingen, gevoegd bij de zeer belangrijke verbouwing van Oliezaad in de Geldersche kleistreken, zouden anders voorzeker deze fabrijken aanmerkelijk kunnen doen bloeijen. Te *Rijssel*, om welke stad alleen *twee honderd*, en in welk departement meer dan *vijf honderd* oliemolens zijn, behoudt men steeds een groot vertier in de zoogenaamde *huile d'oeillette.* Zoude de aankweeking van het gewas, waarvan die olie geslagen wordt, soms ook een voordeel voor de Geldersche Olieslagerijen kunnen opleveren, zoodat de vele commissien op die olie, niet bijna uitsluitend aan *Frankrijk* behoeven te worden geschonken?

De mededeeling omtrent de *Linnenreederijen*, welke zich voornaamlijk te *Neede* bevinden, is ons belangrijk voorgekomen. Er wordt gemeld, dat in deze fabrijken vooral tafel- en servetgoed vervaardigd wordt. Of hier ook het *damast*-tafelgoed onder begrepen is, is ons onbekend, en wij twijfelen daaraan, alzoo de vermelding daarvan anders waarschijnlijk der geachte commissie niet zoude ontgaan zijn. Wij stippen dit punt aan, omdat wij voor zoodanige fabrijkanten de lezing zouden aanbevelen van een, ons in het belangrijk tijdschrift de *Nederlandsche Hermes*, uitgegeven wordende te *Amsterdam*, bij M. WESTERMAN, voorgekomen stukje in het 3de nommer van de maand December, jaargang 1826, getiteld: *Iets over het damast-tafelgoed of tafellinnen*, en welker vervaardiging een zoo roemrijke tak van nijverheid in onze noordelijke provincien heeft uitgemaakt.

De *Papierfabrijken* zien wij, dat een aanmerkelijk tak van nijverheid in *Gelderland* zijn. De door de achtbare commissie gegeven Geschiedkundige beschrijving der Geldersche Papier-fabrijken, was ons bijzonder aangenaam, en wij zien met groot genoegen, dat het *Veluwsche* papier, over het algemeen, den roem staande houdt, dien het zich sints meer dan eene eeuw verworven heeft. De gegeven wenk van leedwezen, dat sommige fabrijkeurs door te veel blaauw de kleur bederven, is wel waardig om te worden ter harte genomen. — In *Frankrijk* bloeijen vele fabrijken door de kunst, die zij bezitten tot het maken van papier van *groot formaat*, geschikt voor *Behangsel en Meubelpapier.* Het ware dunkt ons wel te wenschen, dat ook de Nederlandsche fabrijkanten zich meer hierop toelegden. Het vertier daarvan in *Frankrijk* bedraagt eenige *millioenen francs.* Het verspreidt zich over geheel *Europa*, en wij kunnen geen reden vinden, waarom wij hierin niet met hen in mededinging zouden kunnen komen.

De *houtskoolbranderijen* zijn ook van aanbelang, en wij gelooven die nog zeer aanmerkelijk zullen kunnen toenemen, wanneer de fabrijken van *Hout-Azijn* eene grootere uitgebreidheid bekomen.

Bij den aanleg van zoo vele nieuwe straatwegen, die thans in *Gelderland* reeds aanwezig zijn, of nog aangelegd worden, kan het niet anders of zulks moet op den bloei en de welvaart der Geldersche *Steenbakkerijen* ook eenen zeer voordeeligen invloed hebben. Wij wenschen, dat die welvaart steeds verder moge toenemen en deze belangrijke fabrijken, die aan zoo vele handen arbeid verschaffen, in het vervolg voor verdere ongelukkige overstroomingen en ijsgangen bewaard mogen blijven.

Opmerkelijk is het te zien, welke uitgebreide voordeelen, de *Trasmolens* op arbeiders, oergravers, karlieden, schuitevoerders en andere werklieden niet alleen, maar ook op de houtskoolbranderijen, en den afzet van elzen- en berken-hakhout, te weeg brengt. Het vermoeden, dat de *slak* of ijzerschuim ook als *tras* zoude kunnen gebezigd worden, is naar ons inzien, wel waardig dat daarvan eene proeve genomen wordt.

De mededeeling omtrent de *Katoene-garen-fabrijken* of *Katoen-spinnerijen*, dat door den aanleg van eene derzelve te *Nijmegen*, een aantal behoeftigen tot bekwame arbeiders gevormd worden, en, behalve de

kinderen, twee honderd menschen daarin bestendig werk vinden, kan voor elk gevoelig mensch, wien de ellende en behoefte van zoo vele zijner ongelukkige natuurgenooten ter harte gaat, niet anders dan ten hoogste aangenaam zijn; te meer, daar er gezegd wordt, dat deze fabrijk zich allezins in eenen zoodanigen bloeijenden toestand bevindt, dat zij met de aanzienlijkste spinnerijen in *Duitschland*, zoo wel als in de *Nederlanden*, wedijveren kan. De bescheidene aanmerking; dat de bloei dezer fabrijk nog meer zoude toenemen, wanneer, door gepaste maatregelen van policie, de kinderen der behoeftigen meer en meer van de bedelarij konden teruggehouden, en genoodzaakt worden om geregeld aan het werk te komen, zal, zoo wij billijk vertrouwen mogen, de regering der stad *Nijmegen* ten genoegzamen werk verstrekken van het billijk verlangen, dat zij, in het dierbaar zedelijk belang voor deze kinderen, deze heillooze en verderfelijke zucht tot bedelarij te keer zal gaan, en daardoor ook tevens de bevordering dezer weldadige inrigting in nadruk zal ter harte nemen.

Overigens gelooven wij, dat er weinige provincien in de *Nederlanden* zullen gevonden worden, alwaar met zoo veel gegrond uitzigt, op gelukkige uitkomsten, *Katoen-garen-fabrijken* of *Katoenspinnerijen* kunnen aangelegd worden, als juist in de provincie *Gelderland*. Het voorregt van zoo vele beken en waterleidingen, door de natuur aan haar geschonken, waardoor zoodanige fabrijken zelfs op de grootste schaal kunnen worden ingerigt, om de voortreffelijkste spin-werktuigen door het water in werking te brengen, als ook de goedkoopheid der daggelden, zijn wezenlijke voorregten, die niet genoeg gewaardeerd kunnen worden. Voegt men hierbij, dat de behoefte aan katoenen stoffen, door den drang der mode, nog steeds in verbazende uitgebreidheid toeneemt, zoo vermeenen wij ons te mogen vleijen, dat het oprigten van meer zoodanige fabrijken in deze provincie, de welvaart en het geluk van vele harer ingezetenen op eene aanmerkelijke wijze kan doen toenemen, hetgeen wij zoo hartelijk wenschen dat haar in eene zeer ruime mate te beurt mag vallen.

Wij zouden stof genoeg vinden, om ook over verdere rubrieken, in deze *Statistieke beschrijving* voorkomende, eenige bedenkingen te laten volgen, dan wij vreezen van de vriendelijke plaatsing onzer gemaakte *opmerkingen* door de Redactie dezer Courant, die wij openlijk hiervoor onzen opregten dank betuigen, als ook van het geduld onzer lezers reeds te veel gevergd te hebben, waarom wij het dan ook hierbij zullen laten berusten. — Het zij ons echter nog vergund ten *slotte* hier te mogen bijvoegen, dat de uitgave dezer *Statistieke Beschrijving van Gelderland*, door de achtbare sub-commissie met dezelve belast, en door den heer JS. AN. NYHOFF op eene zoo voortreffelijke wijze geredigeerd, bij ons de aangenaamste gewaarwording heeft doen ontstaan, zoo dat wij dit werk als eene uitmuntende Statistieke Beschrijving van dat gedeelte van ons vaderland ten allen tijde zullen hoogschatten. Mogten van de overige provincien van ons Koningrijk even zoodanige Statistieke Beschrijvingen het licht zien; hoezeer zouden wij ons dan niet mogen verheugen, den waren inwendigen huishoudelijken Staat van *Nederland* te leeren kennen, op eene wijze zoo als tot hiertoe nog nimmer heeft plaats gehad. De beoefening der *Statistiek* en *Staathuishoudkunde* is bij andere natiën reeds sedert lang op hoogen prijs gesteld geworden. Reeds sedert 50 jaren zijn in *Engeland*, *Frankrijk*, *Duitschland*, *Italie*, *Spanje*, *Zweden*, *Denemarken*, *Rusland*, *Amerika* enz., *Statistieke* werken in het licht verschenen, die ten bewijze verstrekken, hoe de grootste geleerden en verlichtste mannen het waardig hebben geacht, aan deze verhevene wetenschap, de vruchten van hunnen vlijt en verstandelijke vermogens ten koste te leggen. In *Nederland* is de beoefening derzelve, in het algemeen genomen, nog in hare kindschheid. Des te onschatbaarder, des te dierbaarder aan ons vaderlandsch hart moeten ons daarom de voortreffelijke werken zijn, welke onze grootste staatsman, de graaf GYSBERT KAREL VAN HOGENDORP, en andere beroemde mannen ons geschonken hebben. Het weldadige licht, dat zij verspreiden, en het duidelijker inzigt, dat zij ons in de grondige kennis der middelen en bronnen van ons bestaan en nationale welvaart verschaffen, zijn dan ook de ware middelen, waardoor onze liefde voor Koning en Vaderland op de aanmerkelijkste wijze wordt verhoogd, en welke liefde dan ook eene gezamenlijke vereeniging van pogingen en krachten doet geboren worden, die nimmer zal nalaten, de weldadigste uitvloeisels van geluk en welvaart aan *allen* te weeg te brengen.

EEN OPREGTE VRIEND VAN ZYN VADERLAND.

DE CHLORINEVERBINDINGEN, *beschouwd in hare scheikundige, fabrijkmatige, genees- en huishoudkundige betrekkingen*, door S. STRATINGH EZ., *Hoogleeraar te Groningen*, *enz. enz. enz. Met vijf steendruktafelen.* — *Te Groningen bij* J. OOMKENS 1827. *Prijs f* 5—00.

Wij doen hulde aan den onvermoeiden ijver, waarmede de hoogleeraar STRATINGH voortgaat, van iedere belangrijke ontdekking in het gebied der scheikunde partij te trekken, en aan de beoefening en uitbreiding dezer wetenschap tracht bevorderlijk te zijn.

Ook bij het vernemen van het uitgebreide nut van sommige *Chlorine-verbindingen*, gevoelde zijn hooggel. zich opgewekt tot een meer bepaald onderzoek van den aard en het vermogen derzelve, en deelt in dit werk het resultaat zijner bemoeijingen dienaangaande mede.

Wij kunnen hetzelve aan ieder aanbevelen, die zich met al, wat de daarin behandelde *Chlorineverbindingen* betreft, nader wil bekend maken, waartoe de schrijver genoegzaam al, wat er in der tijd, omtrent dezelve is bekend geraakt, wat de zamenstelling, bereiding, beproeving en aanwending tot verschillende einden betreft, zorgvuldig heeft bijeenverzameld niet alleen, maar ook zijne eigene opmerkingen dienaangaande heeft medegedeeld.

Het is in den aard der zaak gelegen, dat zich dit alles niet in een kort bestek laat behandelen; evenwel vermeenen wij, dat de schrijver zijn doel even goed zoude hebben bereikt, wanneer hij de min gunstig uitgevallene bereidingswijzen en de zoodanige, die slechts weinig van elkander verschillen, korter had beschreven, en vooral de beknoptheid had in het oog gehouden, bij de opgave van de verschillende aanwending der gezegde verbindingen. Ieder deskundige is trouwens reeds in zoo verre van het nut dezer verbindingen overtuigd, dat men vele waarnemingen dienaangaande door den schrijver medegedeeld, geheel had kunnen missen, en andere minder uitvoerig konden zijn vermeld geworden. Het boek zoude hierbij niets in waarde verloren, het publiek veel gewonnen hebben.

Op pag. 34 is overal bij de verschillende gewigtsopgaven eene fout ingeslopen, door het plaatsen van een decimaal-punt tusschen de wigtjes-getallen, zoodat onder anderen aldaar, in plaats van 288 wigtjes zoo, 0,288 wigtjes, of, gelijk men zich in de gewone rekening zoude uitdrukken, 288 duizendste wigtjes wordt opgegeven, en in plaats van 1500 wigtjes kalk, 1,500 wigtjes of 1½ wigtje voorkomt, welk laatste een slappe kalkmelk zoude opleveren, met de daarbij opgegevene hoeveelheid van 40 Ned. kannen water.

Zeer belangrijk en voor ieder, die zich met de bereiding dezer Chlorine-verbindingen bezig houdt, nuttig komt ons de inhoud voor van de 4. afdeeling van het 2. hoofdstuk, handelende *over de betrekkelijke hoeveelheid van de te nemen stoffen voor de Chlorine-bereidingen*, en van de 2. afdeeling van het 3. hoofdstuk, wat aangaat het onderzoek van dezelve, op haar gehalte aan Chlorine. Bij de opgave van het indigo-vocht tot dat einde, schijnt de schrijver geen acht te hebben gegeven op het verschil van ontkleuring, hetgeen er wordt te weeg gebragt bij de ingieting van het indigo-vocht bij de Chlorine-verbinding, of wel van deze laatste bij het indigo-vocht, wordende er in dit geval eene sterkere ontkleuring waargenomen. In het voorbijgaan moeten wij hier tevens aanmerken, dat het wenschelijk ware, dat de sterkte van Chlorine-gehalte bepaald wierd naar de geheele ontkleuring van het indigo-vocht, dat is, het punt waarop dit vocht ook zijne groene kleur verliest; de overgang van de blaauwe in de groene kleur, alsmede de verschillende schakeringen dezer laatste kleur, kunnen aanleiding geven tot onjuiste bepalingen, hetgeen men niet te vreezen heeft, zoo men het door ons voor verkieslijker gehouden punt tot maalstaf neemt.

Den titel van het werk vinden wij niet gepast, uit denzelven zoude men moeten opmaken, dat in hetzelve alle Chlorine-verbindingen in genoemde betrekkingen waren behandeld, terwijl de schrijver zich, volgens zijn voorgesteld doel, alleen bepaalt tot de verbindingen van Chlorine met metaalverzuursels, vooral met kalk en soda. Welligt heeft de schrijver, kortheidshalve, den titel aldus verkozen; wij hadden echter liever het meerendeel der betrekkingen van den schrijver tot verschillende maatschappijen en genootschappen, op den titel vermeld, gemist, dan de bepaalde opgave van die Chlorine-verbindingen, door hem in dit werk behandeld.

CORRESPONDENTIE.

L., *uit het Zuiden*, (wiens brief het Postmerk van *Mechelen* droeg) die voor de waarheid van het door hem gezondene berigt instaat, behoort ons wel te melden wie hij is, zal deze verzekering eenige waarde hebben.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 2. Maart 1792 stierf GUSTAAF, Koning van *Zweden*, gewond door ANKERSTRÖM.

Den 2. dito 1814 ontruimden de *Franschen*, bij verdrag, het kasteel *St. Angelo*.

Den 2. dito 1815 landde NAPOLEON BUONAPARTE in *Frankrijk*, verleidde de soldaten zijne partij te kiezen en trok naar *Parijs*.

Den 2. dito 1820 kondigde MINA de constitutie te *Estevan*, in *Navarre*, aan.

Den 3. dito 1808 stierf CHRISTIAAN VII, Koning van *Denemarken*.

Den 3. dito 1814 werd *Soissons*, bij kapitulatie, door de geallieerden bezet.

Den 4. dito 1417 stierf JAN, Hertog van *Tourraine*, Daufin van *Frankrijk*, waarschijnlijk door vergif, te *Compeigne*, zonder bij zijne gemalin JACOBA, dochter van hertog WILLEM, met welke hij slechts twee jaren was gehuwd geweest, kinderen verwekt te hebben.

Den 4. dito 1784 deed F. BLANCHARD zijne eerste luchtreis.

Den 4. dito 1813 werd *Berlijn* door de Russen bezet.

ARNHEM, den 4. Maart.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 3 Maart	2 El	0 Palm	0 Duim;	gewassen	0 D.	gevallen	5 D
Den 4 dito	1 El	9 Palm	5 Duim;	gewassen	0 D.	gevallen	5 D

Heden beviel van eene DOCHTER, *L. G. REIJERS*, Echtgenoote van

ALKMAAR, den 27. Februarij.

A. ABELEVEN, *Ontv. der Registratie.*

KADASTER.

PUBLICATIE.

De GOUVERNEUR der PROVINCIE *GELDERLAND*,

Brengt ter kennis der Grondeigenaren, dat op den 12. Maart aanstaande zal begonnen worden met het voorloopige werk der Tauxatie der belastbare inkomsten van de eigendommen der Gemeente *Zutphen*, om te dienen voor het Kadaster, en dat met die Tauxatie zijn belast, onder de leiding van den Heer buitengewonen Inspecteur *BUDDINGH*,

Voor *Zutphen* de Tauxateur Mr. *A. W. DE GRIENT DREUX*, onder het opzigt van den Controleur *GOUSSET VAN HEEL*.

De Gouverneur noodigt de Grondeigenaren uit, om te zorgen dat zij zelve of wel hunne zaakgelastigden of pachters zoo veel mogelijk bij de Tauxatie hunner Landerijen tegenwoordig zijn, tot het geven van zoodanige ophelderingen, als welke nuttig kunnen zijn; en beveelt wijders aan alle beambten in die gemeente aan, om voorschreven Controleur en Tauxateur in hunne werkzaamheden behulpzaam te zijn.

Arnhem, den 28. Februarij 1828.

De Gouverneur voornoemd,
VAN HEECKEREN VAN KEEL.

De Notaris Mr. *GERARD VAN ECK*, residerende te *Arnhem*, is voornemens om op Woensdag den 12. Maart 1828, des avonds ten zes ure, aan het huis van *JAN PETER FLORUSSEN*, Kastelein te *Arnhem* aan den Velpschen Straatweg, in het openbaar bij toeslag te verkoopen:

1. Een HUIS, SCHUUR en ERVE, met ongeveer 14 Roeden LAND, staande aan de Mistvaalten buiten de Velperpoort te *Arnhem*, in huur gebruikt wordende bij de Wed. DRAKE.

Bij inzetting met de hoogen gebragt op . . . . *f* 1009:—

2. Een HOF en LAND, mede aldaar, buiten de Velperpoort gelegen, belend ten oosten den Heer SAMBIER, ten zuiden ROUDIJK, ten westen LYMPERS en ten noorden St. Catharina Gasthuis.

Met de hoogen bij de inzetting gebragt op . . . *f* 1199:—

3. Een stuk BOUWLAND, gelegen in den *Arnhemschen Enk*, buiten de Velperpoort, aan den Mussenberg, groot ongeveer 37 Roeden, belend ten oosten den Heer VAN SOMEREN, ten westen den Heer SAGELS, ten noorden St. Petershof en ten zuiden den Klarendaalschen weg.

Ingezet met de hoogen op . . . . . *f* 756:—

Wijders bij *inzetting en toeslag*, eene VROUWEN ZITPLAATS in de Groote Kerk te *Arnhem*, in het Noorderpand, de tweede plaats op de twee en veertigste Bank.

Ten aanzien der Conditien van verkoop kan men onderrigt bekomen ten Kantore van gemelden Notaris in de Bakkerstraat te *Arnhem*.

§ † § De Notaris Mr. *J. NYHOFF*, zal op Vrijdag den 7. Maart 1828, des middags ten 12 ure, bij *J. P. FLORUSSEN*, op de Steenstraat te *Arnhem*, publiek verkoopen: 25 op reforme gestelde PAARDEN, behoorende tot de Afdeeling Kurassiers No. 1, en zullen voorts op den 15. daaraanvolgenden, ter zelfder uur, op den *Rijkenhagen*, tegen over het Logement *'s Hertogenbosch*, te *Zutphen*, door eenen daartoe bevoegden Ambtenaar, mede publiek worden verkocht 15 dito PAARDEN, van dezelfde Afdeeling.

§ § § Men is voornemens om op Maandag den 17. Maart 1828, des avonds ten zes ure, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij inzet, en veertien dagen daarna, zijnde den 31. Maart daaraanvolgende, ter zelver uur en plaats, bij toeslag, in het openbaar te verkoopen: een kapitaal, hecht en sterk HEERENHUIS, gekwoteerd wijk F No. 99, staande en gelegen op het midden van de Grootemarkt te *Arnhem*, tusschen de huizen, bewoond door *PETERS* ter eenre en *EBERSON* ter andere zijde, en voorzien van een aantal wel verdeelde zoo BENEDEN- als BOVENKAMERS, welke een alleraangenaamst en vrolijk uitzigt geven, voorts van alle verdere vereischten en Gemakken, welke in een Woonhuis kunnen verlangd worden, om te aanvaarden met den eersten Mei 1828.

Ter bezigtiging adressere men zich aan het huis zelve, op Maandag, Donderdag en Zaturdag in iedere week, van des morgens negen tot des middags ten drie ure; ten aanzien der Conditien van verkoop kan men onderrigt bekomen ten Kantore van de Notarissen Mr. *J. BUSGERS* en Mr. *G. VAN ECK*, te *Arnhem*, als ook bij den mede-eigenaar den Heer Mr. *JACOB NYHOFF*, te *Arnhem*.

§ § § Op Woensdag den 12 Maart aanstaande, des voormiddags ten negen ure, openbare verkooping van eene aanzienlijke partij zware en schoone EIKEN-BOOMEN, meest voor Scheeps-Timmerhout geschikt, staande in het Bosch *de Heeren-Mende*, nabij de stad *Ahuis*, op Pruissisch Grondgebied, niet ver van de bevaarbare rivier *de Berkel* gelegen.

De Verkoops-Konditien kunnen, van den 1. Maart af aan, bij den Heer Rentmeester *GANSZ*, te *Ahuis*, alsmede bij de Ondergeteekenden, worden ingezien.

Bockhold, den 22. Februarij 1828.

De Vorstelijke Salm Salmsche Rentkamer,
KORBACH.
MEIJER.

† † † De volgende Goederen, toebehoorende aan *HENDRIK VERWAAYEN*, Grondeigenaar, wonende te *Huthum*, onder *Emmerik*, zullen in twee termijnen, op den 15. en 29. April aanstaande, des namiddags ten 5 ure, ten huize van den Kastelein *JACOB KUPPER*, te *Emmerik*, publiek aan de meestbiedenden geveild en verkocht worden:

1. Een in de nabijheid van *Emmerik*, kort bij de Nederlandsche grenzen gelegen, in den jare 1760 geheel nieuw gebouwde STEENEN OLY- en KOORN-MOLEN, met ruime BEHUIZING, twee REMISEN, STALLING en een groot PAKHUIS, met ruime MAGAZYNKELDERS en drie WONINGEN voor Molenaarsknechts, benevens de daartoe behoorende HOFPLAATS, TUIN en BOOMGAARDEN, en een AKKER, groot 528 Nederlandsche Roeden, waarvan de Gebouwen gewaardeerd zijn op eene somma van 10130 Rijksdaalders, Pruissisch Courant.
2. Eene te *Emmerik*, in de Kaatstraat, gelegen ZEEPZIEDERY, benevens TUIN en SCHUUR, waarvan de Gebouwen geschat zijn op eene som van 3150 Rijksdaalders, Pruissisch Courant.

De Konditien van verkoop zijn dagelijks te zien bij den Ondergeteekenden.

Emmerik, den 25. Februarij 1828.

KRAFFT,
Justitie-Commissaris.

§ § † Het BUITENGOED *AVERENCK*, bestaande in HEEREN HUIS, KOETSHUIS met STALLING en TUINMANSWONING, geschikt voor Zomer- en Winterbuit, met groote HOVEN, ook met of zonder LAND en WEIDEN, zeer aangenaam gesitueerd met BOSCH en WANDELINGEN, bij het Dorp *Hengelo*, twee en een half uur gaans van de Stad *Zutphen*, vrij van overstrooming, IS TE HUUR om met primo Mei aanstaande te aanvaarden. Men beliefde zich te adresseren bij den Heer *VAN ESSEN*, te *Zutphen*, en den Heer *J. H. GALLEE*, te *Vorden*.

§ § § Op Donderdag den 13. Maart 1828, des voormiddags ten elf ure, zal men, op de Botermarkt te *Arnhem*, publiek voor kontant Geld verkoopen: Eenige BUITEN- en BINNENRAMEN en DEURRAMEN, BROEIBAKKEN met een en twee GLAZEN DEKSELS, TUINBANKEN, RIBHOUT, PLANKEN, YZERENPLATEN, en wat verder te voorschijn zal worden gebragt.

† † † Te *Zutphen* zal, in het openbaar, in het Koffijhuis *het Zwijnshoofd*, 's namiddags ten twee ure, op den 3. Maart 1828, bij inzetting geveild en op den 17. Maart 1828, naar [illegible] geldende, verkocht worden, een zeer ruim [illegible] HUIS en ERF te *Zutphen*, in de Waterstraat [illegible], met [illegible] gelegen TUIN, mitsgaders STALLING en KOETSHUIS, in de Bakkerstraat uitkomende.

— † † UIT DE HAND TE KOOP. Een zeer ligte, doch sterk en netjes bewerkte CHAR-à-BANC, met BOK, een dito CARICLE, beiden geschikt voor een en twee PAARDEN, met AFNEEMBOVENKAPPEN en Plaqué LANTAARENS, inwendig net bekleed, en zeer gemakkelijk, zelfs om te reizen ingerigt, beiden zoo goed als nieuw. — Informatie bij den Mr. Zadelmaker *D. H. VAN DE POLL*, in de Koningstraat, te *Arnhem*.

§ § § TE HUUR, tegen April of Mei 1828 te aanvaarden: het aangename, nabij *Zutphen* en den Straatweg op *Deventer* gelegen, BUITENGOED, *het Elsen* genaamd; breeder omschreven in de Haarlemmer Couranten van 8, 13 en 29 November 1827. — Adres ten Kantore van de Heeren *VAN LAMSWEERDE*, te *Zutphen*, mits Brieven franko.

† † † Alle degenen, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den Boedel van wijlen den WelEdel Geboren Heer *GYSBERT HENDRIK DE RANITZ*, gewoond hebbende en overleden te *Lenth*, gelieven daarvan ten spoedigste, immers voor ultimo Maart achttien honderd acht en twintig, opgave te doen ten kantore van den Notaris *P. A. VAN REES*, te *Nijmegen*.

† † † Een JONGELING van fatsoenlijke Familie, reeds eenige jaren, zoo bij de Notariele als administrative Praktijk ten Platten Lande werkzaam geweest zijnde, zag zich gaarne geplaatst op een dusdanig Kantoor, liefst in *Gelderland*, *Utrecht* of *Noord-Braband*.

Iemand hierop reflecterende adressere zich met vrachtvrije brieven, onder Letter X, ter Courant-Drukkerij te *Dordrecht*.

§ § § Een JONGELING, van de Hervormde Godsdienst en van goede Getuigschriften voorzien, circa 21 jaren oud en gedurende ruim 5 jaren als Klerk op een Notarieel en Administratief Kantoor werkzaam zijnde, wenschte zich tegen een redelijk salaris, met primo Mei aanstaande geplaatst te zien bij eenen Notaris, binnen dit Rijk. — Iemand hierop reflecterende, gelieve zich te adresseren met gefrankeerde Brieven, aan het adres Letter K, bij den Boekhandelaar *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

† † † De Ondergeteekende berigt hiermede, dat zijne beroemde GOMMA, voor deze Stad en Environs, alleen te bekomen is te *Arnhem* bij den heer Apotheker J. BUDINGH; te *Nijmegen* bij Mej. Wed. J. W. HOGENDYK; te *Doesborgh* bij de Heer D. WILMERINK, Drogist, en op *het Loo*, in het *Konings Logement*; verder bij alle zijne overige Correspondenten; waarvan nu en dan in sommige dagbladen generale opgaaf geschiedt, en dat voorgemeld middel steeds met het beste succes wordt aangewend in *Teering*, *Hoest* en andere *Borstkwalen*, alsmede in *Bloedspuwingen* met het uitmuntendste gevolg. — Prijs is *f* 3.20 het heele en *f* 1.60 het halve verzegelde paket.

J. C. H. VAN HARINXMA,
Apotheker te Leeuwarden.

*** Bij *JOHs. VAN DER HEY & ZOON*, te *Amsterdam*, zijn in den loop des jaars 1827 van de Pers gekomen de volgende NIEUWE BOEKWERKEN.

I. *Bijdragen tot de Natuurkundige Wetenschappen*, verzameld door H. C. VAN HALL, W. VROLIK en G. J. MULDER. Tweede Deel, No. 1—4. In gr. 8vo, met platen *f* 16.60.
II. J. CORSTIUS, *de kennis van onzen Heer* JEZUS CHRISTUS, *of Christelijke Beschouwingen van zijnen Persoon en Leven, Leer en Daden, Lijden, Dood en Heerlijkheid*, in gr. 8vo. *f* 3.60.
III. J. CLARISSE, *Tafereelen uit de Levens- en Lijdensgeschiedenis van den Heer* JEZUS CHRISTUS. *Eerste Bundel*, in gr. 8vo. *f* [illegible]
IV. W. A. VAN HENGEL, *Leerredenen, derde Deel*, in gr. 8vo. *f* 3.60.
V. W. A. VAN HENGEL, *Afscheid van de Christelijke Hervormde Gemeente te* Amsterdam, *op Zondag den 16. September 1827, als Prediker aan de Doorluchtige School aldaar*, in gr. 8vo. *f* 0.75.
VI. S. D. DE KEIZER, *Christelijke Geloofs- en Zedeleer, afgeleid uit de twee Brieven van* PAULUS *aan de Korinthiers*, in gr. 8vo. *f* [illegible].90.
VII. J. KONING, *Geschiedenis van het Slot te Muiden en van* HOOFT'S *Leven op hetzelve*, in gr. 8vo, met gegraveerden Titel, Vignet en Platen *f* 2.20.
VIII. *Redevoering van* C. J. C. REUVENS, *over het verband der Archaeologie met de hedendaagsche Kunsten, gehouden den 23. September 1826, bij het plegtig aanvaarden van het gewone Hoogleeraars-ambt in de bespiegelende Wijsbegeerte, bijzonder in de Archaeologie, aan de Hooge School te Leyden*, uit het Latijn vertaald door [illegible] DER CAPEN, in gr. 8vo. *f* 0.90.
IX. G. J. ROOYENS, *Leerrede, uitgesproken den 28. October 1827, bij het aanvaarden van deszelfs post als Prediker aan de Doorluchte School te Amsterdam*, in gr. 8vo. *f* 0.40.
X. D. H. WILDSCHUT, *Leerredenen over den dood en de opwekking van Lazarus, tot troost en bestuur van Bedroefden bij het afsterven van geliefde Betrekkingen*, in gr. 8vo. *f* 2.80.
XI. *De Recensent, ook der Recensenten*, XXste deel, voor 1827, 12 Nommers *f* [illegible].80.
XII. *De Vriend des Vaderlands. Een Tijdschrift, toegewijd aan den roem en de welvaart van Nederland, en in het bijzonder aan de hulpbehoeftigen in hetzelve.* Uitgegeven van wege de Permanente Kommissie der *Maatschappij van Weldadigheid*. Eerste deel, voor 1827, 12 Nommers, in gr. 8vo, met Platen. Buiten inteekening *f* 6.00.
XIII. *Nieuw Christelijk Maandschrift voor den beschaafden stand*, uitgegeven door [illegible] *Amsterdam*. Eerste deel, voor 1827, 12 Nommers *f* 6.00.

** W. VAN BOEKEREN heeft uitgegeven en alom verzonden:

I. DE TALISMAN, OF RICHARD LEEUWENHART IN PALESTINA, door Sir W. SCOTT. Uit het Engelsch, door Mr. H. KOSTER HENKE. 2 dln. compl. met Vignet [illegible] 60.

Dit is de voorganger van IVANHOE, of *de terugkomst der kruisvaarders*, en in dezelfde manier geschreven.

II. WALLADMOR, door Sir W. SCOTT. 3de en laatste deel à *f* 2 — 80.
III. NACHTSTUKKEN, door E. T. A. HOFFMAN. Vertaald en met eene Inleiding door Mr. N. W. SCHROEDER STEINMETZ. Met een fraai vignet, geteekend door C. MEILBOOM. à *f* 2 — 80.

** AANMERKINGEN OP HET ONTWERP VAN EEN WETBOEK OP HET STRAFREGT *voor het Koningrijk der* NEDERLANDEN, door W. L. F. C. VAN RAPPARD, *Lid der Ridderschap van* GELDERLAND *en Substituut-Officier bij de Regtbank van 1sten aanleg te* ZUTPHEN.

Onder bovengenoemden titel is heden bij den Boekhandelaar J. F. THIEME, te NYMEGEN, het 6de en 7de Stukje van de pers gekomen en alom verzonden, waarmede dit hoogstbelangrijk, zaakrijk en met gepaste vrijmoedigheid geschreven werk, compleet is. De prijs van het geheel is *f* 6 — 60.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.